

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Θεσσαλονίκη, 11-09-2017
Αριθ. πρωτ. 41

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ Δ/ΝΣΗ Π.Ε. & Δ.Ε.
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΟΥ
Π.Ε.
7^{ης} ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Προς: Όλα τα Δημοτικά Σχολεία της
7^{ης} Εκπαιδευτικής Περιφέρειας και 3^ο
Ευόσμου

Ταχ. Δ/ση : Χάλκης 8, Τ.Θ.:Δ.5019

Κοιν.:

1. Περιφερειακή Διεύθυνση ΠΕ και ΔΕ Κεντρικής Μακεδονίας
2. Διεύθυνση ΠΕ Αν Θεσσαλονίκης

Τ.Κ. 57001 Θεσ/νικη
Πληροφορίες : Κόπτσης Αλέξανδρος

Τηλέφωνο:2310-365079

Τηλεομοιότυπο : 2310 365072

Email : ss-a-thmias@kmaked.pde.sch.gr

ΘΕΜΑ «Διευκρινίσεις σχετικά με την Ορθογραφία, τις κατ' οίκον εργασίες και τις Φωτοτυπίες»

Αγαπητοί συνάδελφοι,

επειδή έχει διαπιστωθεί ότι σε κάποιες περιπτώσεις γίνεται κατάχρηση φωτοτυπιών και κατ οίκον εργασιών, όπως επίσης και μονοδιάστατος τρόπος προσέγγισης της ορθογραφίας και της Γραμματικής με επαναλήψεις λέξεων, αποστήθιση συγκεκριμένου κειμένου στο σπίτι, συχνή χρήση μεταγλώσσας και κλιτών παραδειγμάτων, σας αποστέλλω σχετικές διευκρινίσεις σχετικά με την ορθογραφία, τις φωτοτυπημένες ασκήσεις και τις κατ' οίκον εργασίες και παρακαλώ να ληφθούν υπόψη σας.

A. Ορθογραφία

Στα βιβλία του γλωσσικού μαθήματος κυριαρχεί η προσπάθεια νοηματοδότησης της ορθογραφίας. Προσπαθούμε να μάθουμε στα παιδιά τους μηχανισμούς που εξηγούν την σωστή γραφή μιας λέξης. Με τη βοήθεια της ετυμολογίας, της παραγωγής, της σύνθεσης και των οικογενειών λέξεων τα μαθαίνουμε να προσεγγίζουν τη θεματική ορθογραφία και με τη βοήθεια της γραμματικής να ελέγχουν την καταληκτική.

Τα βιβλία περιλαμβάνουν λεξιλογικές-ορθογραφικές ασκήσεις που είναι προσανατολισμένες σε αυτό τον σκοπό.

Σε κάθε ενότητα υπάρχουν ασκήσεις ορθογραφίας, αλλά αυτή δεν είναι η μόνη σχετική δραστηριότητα. Πέραν τούτου:

- ✓ Κάνουμε ορθογραφία με κάθε ευκαιρία, είτε είναι παραγωγή γραπτού κειμένου είτε είναι μια άσκηση γραμματικής. Στα γραπτά των παιδιών ομαδοποιούμε τα λάθη τους και τα επεξεργαζόμαστε, π.χ. τα εξηγούμε στον πίνακα, κατασκευάζουμε κειμενάκια με αυτά.
- ✓ Τα λάθη των παιδιών της τάξης μας αποτελούν την ορθογραφική «ύλη» με την οποία πρέπει να ασχοληθούμε.
- ✓ Εξίσου σημαντική είναι και η ώρα της διόρθωσης. Η εναλλαγή των τρόπων (ετεροδιόρθωση, αυτοδιόρθωση, ομαδική, διαγωνισμός διόρθωσης) διασφαλίζει τη διατήρηση του ενδιαφέροντος των μαθητών, καλλιεργεί τις ικανότητές τους στη διόρθωση και δυναμώνει την ορθογραφική τους δεξιότητα. Το πιο σημαντικό στον τομέα αυτό είναι να τους καλλιεργήσουμε την πεποίθηση πως μπορούν να διορθώσουν μόνοι τους το γραπτό τους, πως η ορθογραφία ακολουθεί συγκεκριμένους κανόνες και ρυθμίζεται με βάση τη λογική. Αυτό βοηθάει ιδιαίτερα τους μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες.
- ✓ Η αξιοποίηση του λεξικού τόσο κατά τη διαδικασία σύνθεσης και γραπτού λόγου από τον μαθητή, καθώς και κατά την αξιολόγηση του γραπτού του μαθητή από τον ίδιο πρέπει να θεωρείται ιδιαίτερα σημαντική.
- ✓ Κάνουμε ορθογραφία κάθε μέρα, καθ' όλην τη διάρκεια του δίωρου γλωσσικού μαθήματος. Απλώς αυτό γίνεται με διάφορες μορφές και όχι μονοδιάστατα και πάντα με τον ίδιο τρόπο, όπως γινόταν παλαιότερα, με επανάληψη λέξεων και αποστήθιση συγκεκριμένου κειμένου στο σπίτι.

- ✓ Δε βάζουμε ορθογραφία για το σπίτι με την παλιά έννοια (καθημερινά), αλλά ωθούμε τα παιδιά να δουλέψουν στο σπίτι με πιο δημιουργικές μορφές – π.χ. να βρουν στο λεξικό τους την οικογένεια της λέξης και να φτιάξουν προτάσεις ή κειμενάκι μ' αυτές.
- ✓ Διδάσκουμε τις καινούριες (άγνωστες) λέξεις μέσα σε κείμενο, για να γίνει κατανοητή η σημασία τους από τα συμφραζόμενα. Έτσι, διευκολύνεται η ορθογραφική μάθηση, εφόσον η σημασία εξασφαλίζει τη σύνδεση με την οικογένεια λέξεων.
- ✓ Χρησιμοποιούμε εναλλακτικές μορφές ορθογραφικών ασκήσεων, όπως: σκραμπλ, παιχνιδόλεξα, διαγωνισμούς ορθογραφίας κτλ.

Η ορθογραφία μπορεί να αποκτήσει νόημα, εφόσον καλλιεργείται στο μαθητή η κριτική σκέψη και η πεποίθηση πως έχει την ικανότητα να ελέγξει με λογικό τρόπο το κείμενό του.

B. Ασκήσεις - Φωτοτυπίες

Τα βιβλία, όπως κατ' επανάληψη έχει τονιστεί, περιέχουν τέτοιο σημαντικό αριθμό και τέτοιας ποιότητας ασκήσεις που καθιστούν τη χορήγηση φωτοτυπιών στους μαθητές τις περισσότερες φορές ανεδαφική, καθόλου απαραίτητη και αδικαιολόγητη. Οι φωτοτυπημένες ασκήσεις καλό είναι να αποφεύγονται, δεδομένου ότι ελάχιστα συμβάλλουν στην παροχή ποιοτικής εκπαίδευσης, στην εμβάθυνση και κριτική διερεύνηση των γνωστικών πληροφοριών και κατ' επέκταση στην ανάπτυξη κριτικής-δημιουργικής σκέψης που αποτελεί και το ζητούμενο της διδακτικής διαδικασίας.

Εάν παρ' όλα αυτά ο εκπαιδευτικός κρίνει απαραίτητη τη χορήγηση **κάποιων** φωτοτυπημένων ασκήσεων, αυτές πρέπει να είναι **πολύ περιορισμένες** σε έκταση, να δίνονται σε **αραιά χρονικά διαστήματα** και όχι σε καθημερινή βάση. Να δίνονται σε περιπτώσεις που κρίνονται απαραίτητα αναγκαίες για την κατανόηση-εμπέδωση του αντίστοιχου φαινομένου από τους μαθητές και όταν το διαφορετικό μαθησιακό επίπεδο των μαθητών επιβάλλει διαφοροποιημένη διδασκαλία. Και τότε όμως πρέπει να τηρούνται **απαρέγκλιτα κάποιες απαραίτητες προϋποθέσεις**. Να ληφθεί επίσης υπόψη ότι οι ασκήσεις που δίνονται στο σπίτι δεν πρέπει σε καμιά περίπτωση να απαιτούν μεγάλη χρονική διάρκεια για την επίλυσή τους και φυσικά πρέπει να διορθώνονται από τον εκπαιδευτικό.

Όσον αφορά στη διδασκαλία της γραμματικής, για να καταστεί δυνατή η λειτουργία της ως φορέας νοήματος και ως μέσο πραγμάτωσης των κειμενικών στόχων, κρίνεται απαραίτητη η διδασκαλία των γραμματικών δομών και στοιχείων σε αυθεντικό συγκεκριμενοποιημένο πλαίσιο. Οι διδασκόμενες δομές δε διδάσκονται απομονωμένες, αλλά μέσα από αυθεντικά -κατάλληλα για το επίπεδο των μαθητών και για το στόχο του μαθήματος- κείμενα, διαλόγους, δραματοποιήσεις, μιμήσεις ρόλων και άλλες παρόμοιες επικοινωνιακού χαρακτήρα δραστηριότητες, με στόχο την σε βάθος συνειδητοποίηση των γραμματικών δομών και λειτουργιών και τη μεταφορά της μάθησης αυτής σε φυσικές επικοινωνιακές συνθήκες. Η παρουσίαση των γραμματικών φαινομένων δεν αφορά μόνο στη δομή και τους κανόνες, αλλά και στη λειτουργία και την επικοινωνιακή χρήση τους, όπως και στους εναλλακτικούς τρόπους πραγμάτωσης μιας γλωσσικής πράξης. Για το λόγο αυτό να αποφεύγεται η συστηματική χρήση κλιτών παραδειγμάτων, ορισμών και κανόνων, οι οποίοι σε κάθε περίπτωση πρέπει να προκύπτουν επαγωγικά.

Η χρήση μεταγλώσσας ενδείκνυται για μαθητές μεγάλων τάξεων (οι οποίοι χρησιμοποιούν αναλυτικές μορφές σκέψης) και πάλι όμως σε περιορισμένο βαθμό. Η γραμματική δε συνιστά αυτόνομο γνωστικό αντικείμενο, αλλά εντάσσεται στο γλωσσικό μάθημα, ως ένας από τους τομείς που συνθέτουν την επικοινωνιακή ικανότητα του ατόμου (όπως είναι και το λεξιλόγιο, η παραγωγή και η κατανόηση λόγου).

Ως εκ τούτου οι ασκήσεις πρέπει:

- Να είναι **καλά προετοιμασμένες**, ώστε να ανταποκρίνονται κάθε φορά στη διδακτική και μαθησιακή επιδίωξη, χωρίς να ωθούν σε αντιγραφές και απομνημονεύσεις.
- Να μην είναι αντιγραφές (από βιβλία)
- Να έχουν **ρεαλιστικούς και επιτεύξιμους στόχους**, για να μην προκαλούν άγχος στο μαθητή.
- Να επιλύονται από **τον ίδιο το μαθητή**, χωρίς να απαιτείται βοήθεια.
- Να δίνονται **με πολύ φειδώ**
- Να ετοιμάζονται από τον εκπαιδευτικό με τέτοιο τρόπο ώστε να ανταποκρίνονται σε κάθε μαθητή (**διαφοροποίηση και εξατομίκευση**) από άποψη δυσκολίας και διάρκειας ή/και να είναι διαβαθμισμένης δυσκολίας.
- Να έχουν **χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης**, με σεβασμό στο μαθητή.

- Να είναι σύντομες και να **ελέγχονται-διορθώνονται πάντα από τον εκπαιδευτικό. Να δίνονται, απαραίτητα, διευκρινίσεις και σαφείς οδηγίες** στους μαθητές για την εκτέλεσή τους.
- Να συμβάλλουν στην άσκηση των αναγκαίων δεξιοτήτων.

Παρακαλούνται όλοι οι εκπαιδευτικοί να λάβουν γνώση της παρούσης.

Ο Σχολικός Σύμβουλος

Αλέξανδρος Κόπτης